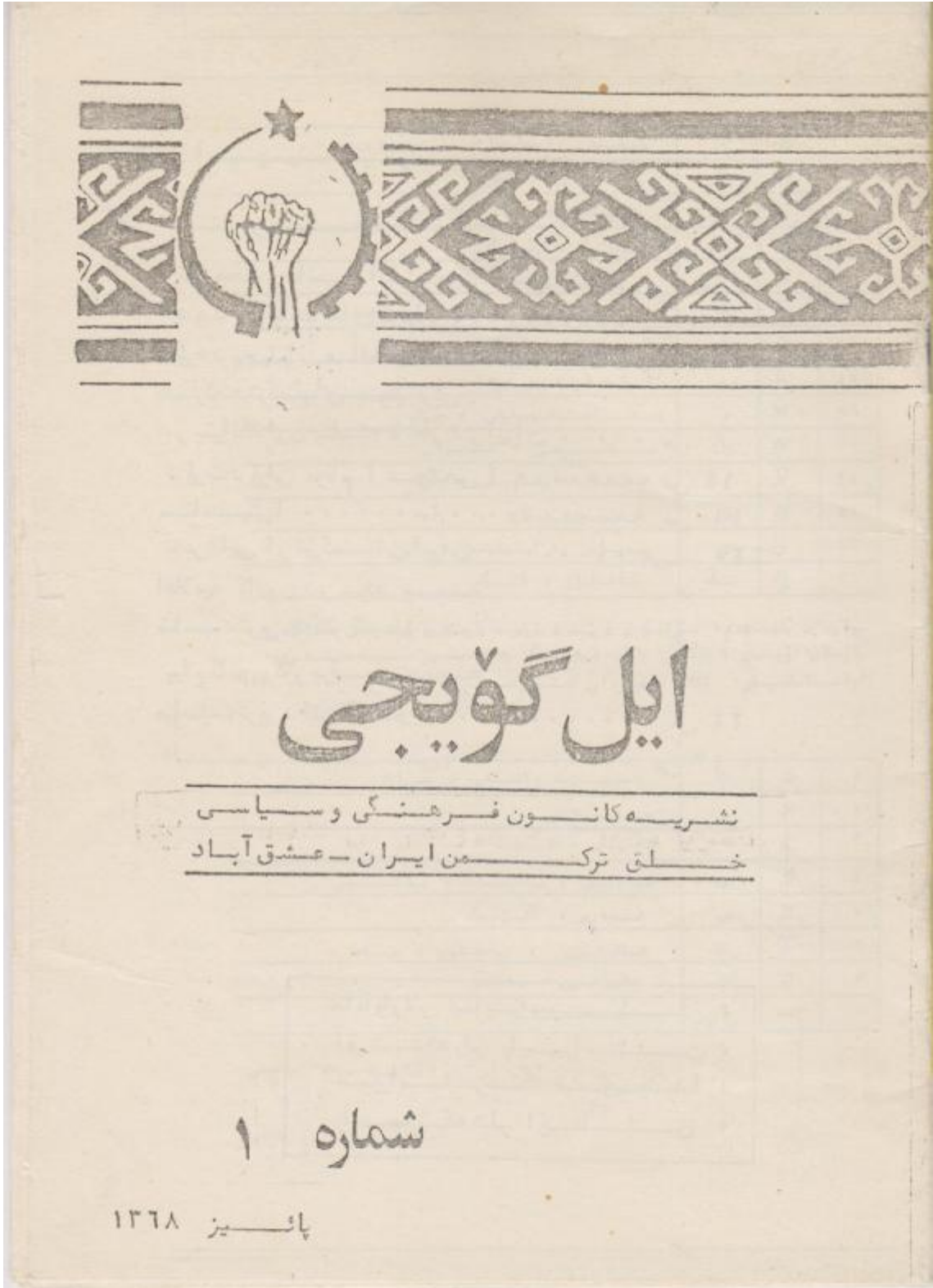

???? ?????? ??????

ايل گويجي واحد عشق آباد

ایچیند اکیلر:

- ۱ سر مقاله ص ۱
۲ نور محمد عاندالتیپ ص ۲
۶ در دیگر واحدهای کانون ص ۶
۷ دۆره دیجیلیک عالمه مینده ص ۷
شرکت ترکمنهای جنوب غربی
۸ در بنیانگذاری سلسله غاچار در ایران ص ۸
۱۲ دۆرت دۆرلی موقام (غوشخی) ص ۱۲
۱۶ مناسبتها ص ۱۶
۲۰ خبرهایی از تورکمنستان ایران ص ۲۰
اعلامیه کانون در سوئد به
۲۱ مناسبت ترور دکتر قاسملو ص ۲۱
پیام کانون در برلین به
۲۲ مناسبت ترور دکتر قاسملو ص ۲۲
السیب - بیسی ص ۲۳

ساماوارلار غایناسنسن ،
آق شه که رلر یایراسسن ،
شورامسنزنگک تئووندا ،
زاحمه تنکه شلر اویناسسن .

• کؤنؤگؤنلر يئۆره كلر بير بؤيؤنوب باشلار
تارتسا ياشغئن ارار تۇپراقذر داشلار
بير سوپرادا تاپيار تاشلئسا آنلار
گؤتسه رلر اؤل اشقبالي تئؤكمه نئنگ

ماغشئ ممولسى

نزدك به يك سال از مراسم بنيانگذاري دهمين سالگرد كائون فرهنگي و سياسي خلق تركمن ايران مي گزرد ، در تمام اين مدت با پذيرش دمكراتيک و مستقل بودن نئانون از جانب سب قريب به اتفاق نپروهاي انقلابي تركمن ، تلاشهاي فراواني براي تعيين مضمون و حريم كسانون انجام گرفت . البته در اين راستا موانع و مشكلات عد يد ه اي نيز پيتر آمد .
تلاش بر اين بود ه و هست كه كائون داراي آنچنان مضمون و حريمي باشد كه بتواند تمامي نپروهاي جنبش ملي - دمكراتيک خلق تركمن را در خود جاي دهد تا تجلي وحدت اراد ه آن در مبارزه براي استقرار رزمي دمكراتيک كه در آن حق تعيين سرنوشت خلقها بدست خویش برسميت شناخته شود ، گردد .

تلاش بر اين بود ه و هست كه با پايبندی به اصول دمكراسي و تشريك ساعي هرچه وسيعتر نپروهاي جنبش حق طلبانه خلق تركمن ايران مسائل و مشكلات حل گردد .

طولاني شدن بحث و گفتگوهاي صرف ، بدون انجام فعاليتهايي كه در هر شرايطي بطور مشترك قابليت عملی شدن آن وجود دارد موجب گرديد تا چشم انداز روشني به پسايسان شعرخشرايين تلاشها ديد ه نشود . اين وضع براي همه آنهايي كه دلشان براي رهايي خلق - تركمن مي طهد ، نگران كنند ه بود ، از طرف ديگر احساس مسئوليت انقلابي در قبال جنبش خلق تركمن به ما حكم مي كند تا با اعمال خرد جمعي بيگيرانه در راه شكست اين موانع مبارزه كنيم .

اينك پراز تجربه كردن راههاي مختلف جاي اميد واري است كه اخيرا نظري كسه پيشبرد مباحثات و تلاشهاي جسمي را توام با توافق با انجام كارهاي مشترك در عرصه ملي - فرهنگي لازم مي داند رشد يافته است ، بطوريكه نمود عيني آنها در مراكز تجمع نپروهاي انقلابي خلق تركمن ميتوان مشاهده نمود .

اوائل مهريام ۱۳۶۸ فعالين كائون در برلين غربي موفق شدند پراز نشست و تبادل نظر جمع بندي از نظرات خویش را ارائه دهند . در متن اين جمع بندي آمد ه است:

• وظيفه انقلابي و احساس مسئوليت در قبال جنبش خلق تركمن ايران حكم مي كند كه انجام يك سري كارهاي عملي با توجه به امكانات محدود ه زندگي توام پسا بخشهاي سازند ه پيشرود .

خالقلار اوز ائقبالنن اوزلهرى كد سگيئئله مه ليدير

آنها صراحتاً گفته اند * انجام کارهای علمی با بحث و گفتگو لازم و ملزوم یکدیگرند *
 از طرف دیگر در سایر نقاط تجمع نیروهای انقلابی خلقمان نیز تلاشهای مشابهی گرفته
 است * چندی پیش در کشور سوئد در رابطه با ترور ناجوانمردانه دکتر قاسمعلی اعلایی
 از جانب کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن واحد سوئد انتشار یافت که نماینده تلاشهای
 جمعی نیروهای انقلابی خلق ترکمن می باشد *

طی نشستهای متعدد در ماههای گذشته از جانب جمعی از نیروهای کانون
 در عشق آباد بحثهای لازم در راه اقدامات علمی مبنی بر فعال شدن واحد کانون
 توافقیهای لازم صورت گرفت * که اهم آن عبارتند از :

- ۱- کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن ایران یک حزب ملی - منطقه ای نیست *
- ۲- کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن ایران وابسته به هیچیک از احزاب و جریان
 های سیاسی نمی باشد *
- ۳- کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن ایران یک سازمان دمکراتیک ، مستقل ،
 انقلابی و ملی بود * و کلیه ترکمنهای ایران را صرف نظر از تعلقات مذهبی و سیاسی در بر
 می گیرد *

واحد کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن ایران - عشق آباد اعتقاد دارد که علاوه
 بر انجام یک سری کارهای علمی با توجه به امکانات محدود فعالیت خود به
 برقراری ارتباط فعال با سایر واحدها جهت گسترش همکاری و هماهنگی چه در
 عرصه کارهای علمی و چه در عرصه بحث و گفتگو و تبادل نظر اقدام شود * با این امید که
 این گونه تلاشها به ایجاد یک مرکز هماهنگی برای کلیه واحدهای کانون فرهنگی و سیاسی
 خلق ترکمن ایران فرا برسد *

کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن ایران - عشق آباد بر این نظر است که
 * اپیل گویجی * ارگان کانون می باشد ، که پس از تشکیل مرکز هماهنگی
 واحد های کانون انتشار آن از سر گرفته شود * ولی تا تشکیل مرکز هماهنگی هر کدام
 از واحدهای کانون می توانند با امضای خود نشریه ای در حد توان بصورت گاهنامه
 و ... انتشار دهند * ما نیز نشریه خویش را بصورت گاهنامه با عنوان * اپیل گویجی *
 واحد عشق آباد انتشار می دهیم تا به سهم خویش در راه هماهنگی با سایر واحدها
 اقدامات مؤثری انجام داده باشیم *

ما از همه واحدهای تشکیل شده ویا در حال تشکیل انتظار داریم در راه انجام
 این وظیفه مهم و انقلابی کوشا باشند و با درک اهمیت و ضرورت وحدت و هماهنگی در کارها
 در راه اقدام متقابل برآیند *

ما دست یاران را در راه توفیق در این امر مستعد
 میمانیم - میشاریم *

مستحکم باد اتحاد خلقهای سراسر کشور

نورمحمد عاندالشپ

* ۱۸-نجى عاشر تۈركمىن كلاسك ادبىياتىنىڭ بە يىك شاھىرلارنىڭ بىرى عاندالشپ لاقاملى نورمحمد غارىپ سىد آخىمات اۋغىن دىر. * (۲ - ص ۲۳۸)

* دۇغرى، باشقا-دا عاندالشپ لاقامى بىلەن اثر دۇرە دن شاھىرلار بۇلۇپ دىر. اۇلاردان ۱۸-۱۹-نجى عاشردا ياشان آذربايجان شاھىرى عاندالشپ غاراجاداغلىنىڭ، ۱۹-نجى عاشردا ياشان اۋزىك شاھىرى دىيوانا عاندالشپنىڭ و بە يىلەكى لىرىكە آتسارنىڭ گۇرۇكك بۇلار. عاندالشپ غاراجاداغلى "لىلى-مجنون" آتلى چاقلانگجا مانظوماشنىڭ، دىيوانا عاندالشپ بۇلما "شاھناما" اثرىنىڭ اوتۇرىشىر (مۇلفى دىر). بولارنىڭ دۇرەدىجىلىكى ايدە يا-ماضىون باپادتان-دا، فۇرما، ستىل باپادتان-دا نورمحمد-عاندالشپنىڭقى بىلەن غۇشولوشمايار، خاتا اۋنگا غۇشولايشمايارام. نورمحمد عاندالشپ اوساشلىق، كۇمىللىك باپادتان بە يىلەكى عاندالشپلاردان خاس بىلندە دە دوريار. * (۱- ص ۴۹)

* "اۋز دۇرۇتىنىڭ بىچاق زەھىنلى، سۇۋاشلى، عالم آدمى هم بە يىك شاھىرى بۇلان عاندالشپ تىۋرىكى (تۈركمىن، آذربايجان، غازاق، غاراقالپاق، اۋزىك، تۈرك، اوسغور...) دىللىرى بىلەن بىر خاشاردا غاراب، پارس دىللىرىنى هم غۇوى بىلىپ دىر. شۇنگا گۇرۇ-دە ئۇنىڭ اۋز اثرلىرىنى غارابچا يازان عالمىلاردىر شاھىرلارنىڭ، پارسچا يازان ساغدى (سعدى)، چاپشۇ (حافظ)، نىسپانى، امىرخىسرو، جامى، مەكدەمى (مكتىبى)، خاظمى يالى پارس هم بە يىلەكى... مىتسلىردن بۇلان گۇرۇككلى شاھىرلارنىڭ انچە مە سىنىڭ دۇرە دىجىلىكى بىلەن كىنگن تاشلىغىنىغا شۇبە بۇلۇپ بىلىمىز. نتيجه دە، كۇندۇغارتىڭ خالىشا شاھىرلارنىڭدان اۋنگىلى كۆرەلدە آلان عاندالشپ، اۋز بۇلۇشلى "خاسانى" يادا سالىپ دوران "ساغدى-واقفاس"، "زە يىنال غاراب"، "لىلى-مجنون"، "يوسوب-زۇلەيخا"، "اۋغوزناما"، اثرلىرىنىڭ، شىلە هم "نسىن" مانظوماشنىڭ، "مەلىكە - ماھرى نىگار"، "باياروشن" دىسانلارنىڭ، دۇلى فۇرما داقى لىرىكى شىغىرلارنىڭ، اوسات شاھىرلارنىڭ غارالارنى باغلانان تاخىمىلارنىڭ، چە پەر تىرجىمە لىرىكە اوتۇرى دىر. (مۇلفى دىر). * (۲ - ص ۲۳۹)

عاندالشپنىڭ بيوگرافياسى

* بە يىلەكى تۈركمىن شاھىرلارنىڭ كىۋى پۇسىندە بۇلش يالى، عاندالشپنىڭ بيوگرافيا-سنى دگىشلى ماغلوماتلار هم اۋرۇن آر ساقلاشپ غالىپ دىر. غزىل آرپات، قازان-جىق شۇھرلىرىندىن، داش-حويوش اطرايشندان تۇپلانان ماغلوماتلاردا آيرى - آيرى گىرۇتۇنگىچىلەر، آيدىمەچىلار، باغش-سازاندار عاندالشپنىڭ تاقىمىشان ۱۸-نجى عاشردا ياشاپ كە چە ندىكى، اۋتونىك گۇل آتلى بىر غزرا عاشق بۇلاندغى، شۇنى سۇبە ندىكى، شۇنىڭ مىشقىشىدا سرگىزدا نچىللىق چە كە ندىكى اۋچىن اۋزۇنە عاندالشپ (بىلىپ) لاقامىنى آلاندىغى يارادا خاپار بە ريارلر. * (۱ - ص ۴۹)

* نورمحمد عاندالشپ "مانظومالاردىر دىسانلارنىڭ گىرىشىندە يا-دا باشغابىر يەرىندە اۋزى خاقىندا كۇبىر يازغىشلارى غالىپ دىر. عاندالشپ "زە يىنال غاراب" دىسانىنىڭ گىرىشىندە اۋزۇنىڭ سە يىسىل خان

نسليند يگى آيدىب گچيار:

عاندالشي قىلما يۇلدا مضرب
جنت - رضوانى ايله په نصيب
ياغشلازلا جۇرمات ايله په غارشپ
مه بيسل خان اوولادى ايليدن بۇلور

شاهتر * نسيى * آلى مانظوماسندا و * يوسوپ زۇله يخا * دسانتسنىنگ
گيريشنده بۇلسا شاغازى خان زامانندا دائر جۇوش استانشنىنگ حاضيركى يىلانلى شاهرىنىنگ
غارامازى اۇياشندا دۇنلاندغى و شۇل يەردە ياشاندغى بارادا ماظومات بەر يار:

ايميم ايدى نورمحمد غارشپ
سۇزده تاخالوصم ايدى عاندالپ
شاهرىمىز اوڭكج ولايات ايسدى
خاشغىز شاغازى حمايات ايسدى
اصلى مكاتمكى غارامازى دشر
آدامى عشرده غشش و يازى دشر

عاندالپ * يوسوپ - زۇله يخا * اثرىنى بازاران و انشندا، ياغش شاغازى نىنگ حيوادا
خانشق اده ن دۇورۇنده اوڭونىنگ اللى باش (۵۵) ياشاندغىنى هم پاتلاپ گچيار:

بارچا خالايىق ايسچىنشه بد ايسشم
په تدى الليك ياغشه مه نىنگ هم ياششم

اگرده شو ماتريالار ده كشييرليپ، شاغازى تاغتا چشقاندا شاهتراللى باش ياشان
بۇلسا، اۇندا عاندالپ ۱۷۱۰ - نجى يىلدا دۇغولپ، ۱۸ - نجى عاشرنىنگ آخىرلارنىدا
سەگمە نىجى، غۇساننىجى يىللارنىدا آرادان چشقنىدتر دىيىپ آيتاق مۇمكىن.
سبابى حيوا خانى شاغازى خان بارى - بۇغى بىر يىلدا غۇوراق خان بۇلۇپ اۇتوبار.
اۇنونىنگ خانشق سۇره ن دۇرى ۱۷۶۷ - ۱۷۶۶ - نجى يىللاردا غابات گچيار.
شاهترنىنگ ياشلىق، يەتكىنجه كليك يىللارى غارامازىدا گچيار. اول ياشلانغىچ
عشلىشى اۇيادا آليار. سۇنگرا بۇلسا، اول حيوا مدرسه لرىنىنگ بىرىنى تاماملار.
(۱ - ص ۵۰)

عاندالشيىنىنگ دۇره دىچىلىكى

* عاندالشيىنىنگ جۇمارىشقى، ساخاواغشلىق، انشنا تهرورليك يالى ايدە يالارى اۇنده پان...
* ساغدى - واقغاس * آلى چاقان گچا مانظوماسى گ. وامبرىنىنگ ۱۸۶۷ - نجى يىلدا
لە يېزىگە چشقارلان * چاقان اديباتىندا سايلانغى * دىيەن كىتابىندا، ۱۹۱۶ - نجى
يىلدا بۇلسا مارىلى كىتاب تاچى ميرصديق طاراپىندا * لىلى - مجنون * (عاندالشيىنىكى)،
* اصلى - كرم * (خالق دىسانى)، * سەيبە لەك - مه تخال جمال * (ماغروپىنىنگى)
يالى دىسانلار بىلن بىرلىكده او. آ. پۇرتسەف آدنداقى داشكىنت چاپخانىسىندا نشىر
ادىلەيدىر. موندان ياشغا - داس سرر غلغىلار آكادىياسىنىنگ ماغشغولى آدنداقى
دېل وادىيات ايسيتىپىنىنگ غۇليازبالار خازىناسىندا * ساغدى - واقغاسنىنگ * پىشاش
غۇليازماس ساقلاينار. * (۲ - ص ۳۲۹ - ۳۱۰)

عاندالشيىنىكى دىنى حاصبه تدكى ايكىنجى بىرائىرى * زەينال غاراب * دىسانى دشر.
اۇندا حركت ادانلر، اساسان، دىش خادىملار محمد بيىغامبر (۶۳۲ - ۵۷۰)، خليفه
على بن ابى طالب (۶۶۱ - ۶۰۰)، اۇنونىنگ اۇغۇلدارى حسن، حسين، محمد شاهزاده
محمد حفيه هم شۇلار مىنگرىتلر بۇلسالار - دا، شاهتر اۇلارنىنگ حركشپىنىنگ، ساقصادا

اۋىغوننىڭ ئىقتىسادىنىڭ، تاشيولى سۈرئىتىنىڭ اۋستى بىلەن سۈيىنىڭ، ئىنسان گىئوگرافىيىسىنىڭ قودراتىنى، كىچىكىنىڭ اولادى، پىرىننىڭ آتا بۇلانى خۇرماننى ۋاسىپاتىنىڭ ايسلايدىرى. عانداكىنىڭ بىر ئىنساننىڭ چاڭلى تاراپلارنىڭ ئىنساننىڭ اساسىنىڭ سۈيى زاتلارنىڭ آغلاپاشىنىڭ دىنى غىرماننىڭ زىمىنى سىندە بەرىلمە كىدىرى. يۇنە بىر دىنكە بىر "زەئىنالى غاراپ" دىساننىڭ ماخسوس زات داندىرى. مۇنى اۆتۈرلى، اۆتۈرۈش بە پەلەكى دىسانلاردا دا آزو- كۆپ گۇرۇپپىلار. سۈيى بۇ ھەر دۇرۇننىڭ جەمئىيەت- چىلىك - سىياسى غاتاشىقلارنى، ايدىنلۇقنى، ادمانلارنىڭ ئىنساننىڭ دۆشۈنچەلىرىنىڭ اۋستىنىڭ درجەلىرى بىلەن باغلاشقىدا يۈزە چىقىپ قانۇنى زاتىدىن. عانداكىنىڭ بىر دىسانى خالىق آراسىدا كىنگەن ياپراپ، سۈيىلەپ اۋقان بۇلغا چەمەلى. مۇنىڭ اۋستىنىڭ ايلات آراسىدا غاتى كۆپ دوش گىيەن غۇلپا زامانلىرى، دائىراسىدا ئىشلىرى- دە شاپاقتىق ادىار. اۋلارنىڭ تىسىرىدە، ماغىنىمغۇلى اۋستىنىڭ دىل ۋادىيات اىستىتوتىنىڭ غۇلپا زامانلار خاتىرىسىدا قىشقا (۱۰) غۇلپا ئىنساننىڭ، اۋستىنىڭ مۇسرىدە، سىننىڭ بىرۈنى اۋستىنىڭ شىرقىسىدا غۇلپا زامانلار خاتىرىسىدا دا اۋج (۲) سانى سىننىڭ ساقلايدىغىنىنى ھەم ياتلاماق بۇلار.

عانداكىنىڭ اىنكى مەشھۇر اترى "لىلى - مەجنون" دىساننىڭ بىر گىئوگرافىيىسىدا "لىلى - مەجنون" دان سۈنكى اىنكى يۇرۇشنى سۆزەلىرىنىڭ بىرى بۇلانى "بوسۇپ - زۇلمەت" تەمىنىدا يازان دىسانى دا عانداكىنىڭ دۇرە دىچىلىكىدە گۇرۇپپىلىق اۋستىنىڭ اىلەلە يار. (۲ - م ۳۴۰ - ۳۴۱).

سۈرگەنلەرنىڭ تارىخىدا دىگىلى بۇلانى "اۋستىنىڭ"، ايدە يا ماپلا بۇيۇنچا دىنى روشدە بۇلانى غىشقى تەماداقى "مەلىكە - ماھىرى نىگار"، اساس ايدە ياسى بۇيۇنچا اسلام دىنىنى ھەم دىن خادىملىرىنىڭ ادىم- غىللىملىرىنى ماھابانلاندۇرماق ماقىسادى بىلەن يازىلانى "بابارۋىنى" پىلىنى ئىشلىرىدىن اۋستىنىڭ كىنگە ھەم باي دۇرە دىچىلىكىنىڭ ايسى بۇلاندۇغىنى ئىبوت اتماگە خىدما تادىارلىرى.

"عانداكىنىڭ اساسى اترلىرىنىڭ بىرى- دە" اۋستىنىڭ گىئوگرافىيىسىدە بە يىك سۇزاسىدا، اۋز بۇلۇشلى فېلسۇفى، پاتىرقا ھەم تۇپلانچى شاھىرى، شۇنىڭ اۋچىنى- دە دىنى قانە - تىكلەر (دىنى خرافە پرستىر) خاتىرىسىدا دىچىلىكىدە دىسى سۇيلان سىدىقادىدىن- نىسىنىڭ (۱۴۱۷ - ۱۳۷۰) پاجىئەلى تاملانغان غىشقا غۇمىنىڭ آيرى- آيرى پورساتلارنى تىمىرلەپان "نىسىنى" مانظۇملىدىرى. (۲ - م ۳۴۲ - ۳۴۳).

"مۇچىرى تاپقان شىلەكان بۇلغا سا- دا، شىغىر قۇرماننىدا يازىلانى ئىشلىرى ھەم عانداكىنىڭ دۇرە دىچىلىكىدە دەكەرنى اۋستىنىڭ "اۋستىنىڭ غازال، مەرىخ، موخاس، مۇسدى، تاخىمى قۇرماننىدا يازىلانى قىشقا غۇلپا غۇشغۇسى خاھىر بىرە بىللى. اۋلار دۆزلى تەمالارى اۋز اچىپنە آلىار.

عانداكى غازاللارنىدا بو قۇرماننىڭ اۋستىنىڭ كىيەن يۇرەلەرنە بەرىم بىلەن، اۋستىنىڭ ماضىمۇتىنى بايلاشقا، بىيان ادىلىشىنى، دىلىنى يەنىڭلە تىدىرماگە چالغىشىدىرى. اۋستىنىڭ "چىندان- چىندان"، "جىر- جە پاغا"، "بۇلدى عانداكى"، "تاپ آچدى" اۋستى غازاللارنىدا شىلە شىنسىملىقلار خاس- دا غۇبى دىيولپار. شاھىرىنىڭ ۋاسىپ ادىبان كۇرۇشى سەپلە چىققاندا، طبىخاتنىڭ بار كۇرەلىكى اۋستىنىڭ كۆك - كۆرەمە كىنە خاھىر ن غالىار:

اشرى ۱۴- نچى صاحبدا

در دیدگاه واحد های

کانون فرهنگ و سیاسی خلق ترکمن ایران
 واحد کانون فرهنگ و سیاسی خلق ترکمن در عشق آباد که با اعضای کانون فرهنگ و سیاسی خلق ترکمن ایران - عشق آباد فعالیت می کند، تصمیم به منعکس کردن اخبار مربوط به فعالیت سایر واحد های کانون گرفت. در راستای اجرای این تصمیم از مسلمانان اخبار رسیده موارد زیر برای خوانندگان نشریه انتخاب شده است:

- در پی ترور جنایتکارانه مبارز سرشناس دکتراسی در ایران و خود مختاری خلق - کرد، دکتر عبدالرحمان قاسم لودبیرکل حزب دمکرات کردستان ایران و عبدالعقادی عضورهمیری و نمایندگانش در فرانسه به همراه دکتر فاضل از کرد های عراق که شش ۱۳ ژوئیه در وین پایتخت اتریش اتفاق افتاد، کانون فرهنگ و سیاسی خلق ترکمن - سوئد اعلامیه ای در تاریخ ۲۴ مهر ماه ۱۳۶۸ خطاب به " هموطنان مبارز و آزاد بخوان " با عنوان " رژیم دیکتاتوری فحشا باز جنایتی دیگر آفرید " پخش نمود. متن کامل این اعلامیه در این شماره درج گردیده است.

- کانون فرهنگ و سیاسی خلق ترکمن - برلین غربی در مراسم اعتراضیه تبریز دکتر قاسم لود و همراهانش در شهر برلین غربی فعالانه شرکت نمود و پیامی در اعتراض و محکوم کردن این جنایت خانمانه قراشت کرد که با استقبال پر شور انبوه شرکت کنندگان مواجه گردید. متن این پیام نیز در این شماره درج گردیده است.

- کانون فرهنگ و سیاسی خلق ترکمن - برلین غربی در نهم مهر ماه اسنسال " جمع بندی نظرات و پیشنهادات " خود را برای واحد های مختلف کانون فرهنگ و سیاسی خلق ترکمن از جمله به واحد کانون در عشق آباد ارسال داشته است.

در این جمع بندی آمده است " در ادامه بخش های متعدد مجموعاً به این نتیجه رسیدیم که بحث و گفتگوی صرف پیرامون کانون و سایر مسائل ملی - فرهنگ خلق ترکمن کافی نمی باشد. " و ضمن ابراز شگرتی از عوارض مخرب و غیر سازنده ادامه بخش های صرف اعلام داشتند. " وظیفه انقلابی و احساس مسئولیت در قبال جنبش خلق ترکمن به ما حکم می کند که انجام یک سری کارها با توجه به امکانات موجود در محدوده فعالیت با پیشبرد بخش های سازنده، توأم گردد. " آنها بد رستی این شیوه کار را در شرایط فعلی لازم و ملزوم یکدیگر دانستند و تاکید کردند که هنگام و هماهنگی انجام کارهای عسطنسی همراه با بخش های سازنده را پیش خواهند برد.

بیرله شمعک، گوره شمعک
 اوستون پدنگیش غازاناق

دۆره ديجليك غالمينه

۱۳۶۷ - نچي يىلدا تهرانددا شىشم نىرياشى خارايشندان امين الله گولى نىنگ
 * تۆركمه نلەرىنگە سىياسى - اجتماعى تارىختا سەير * (سىر در تارىخ سىياسى - اجتماعى
 تركشها) دىيەن كىتابى چاپدان چىقتى . بو كىتاب ايكي پۇلسۇمدىن شىباراندۇسر .
 بىرىنجى پۇلۇمدە تۆركمه نلەرىنگە تارىخى پارادا كۆك تۆك دۆلە تىپىنگ غوراللىشىندان
 تا رضاشانىنگ (۱۳۰۴) تۆركمه نلەرىنگە آزات اديجىليك حركىتىنى باشىپ ياشىران دۇرۇنمە
 چەنلى سۇز آچىلىپار . ايكىنجى پۇلۇمدە بۇلسا تۆركمه نلەرىنگە غادىشى و خاسىركى زامان
 فۇلكلۇرىندان ، داپ - دىسورلارنىندان و مدنيتىندان كۆرۈنۈنگە بەرىلىپار .
 بو كىتابنىڭ آيراشىن اھمىتى اۇندا دۆلى دكومە نىلەردىن و تارىخى صوراتلاردان
 پىدالانىشلا نىغىشىندان شىباراندۇسر . بو كىتابدا ايلىكىنجى گەزەك تۆركمه نلەرىنىڭ
 ۲۵ - ۱۹۲۴ م . - نچى يىل آزات اديجىليك حركىتىنە بۇلباشچىلىقى ادن عثمان -
 آخوننىڭ صوراتى بەرلە شىدىرىلىپىد پرو شەيلە هم غادىشى آق غالا و گىد قابووسوس
 شاھرلەرىنىڭ تارىخى صوراتلارى بەرىلىپار . كىتابنىڭ سۇنگوندا غاجارلار دۇرۇنمە
 دگىشلى تارىخى دكومە نىلەر ، شەيلە هم رضاشانىنگ تۆركمه نلەر خاقدا يۇرە دە ن
 پەرمانلارى كە تىرىلىپار .
 يازىچى بو كىتابدان باشقا - دا * تۆركمه نلەر تارىخى پەرمانلار و دكومە نىلەردە *
 اتلى كىتابنىڭ لىستۇندە ايشلە بار . ياقىن گەلە جەك دە چاپا هۇدۇرلە نچەك بو كىتابى
 يازماق اۇچىن ، يازىچى غاجار و باھلوى پادشالارنىڭ تۆركمه نلەرىنگە مىلى مدنيتىنى
 يۇق اتمەك باراداقى يۇرە دن پەرمانلارنىڭ ۲۰۰ ساتىشىنى ، شەيلە هم آلتىمىشسا
 غۇلای تارىخى صوراتلارى پىدالانىپار .
 اىران تۆركمە نلەرىنىڭ آراشندا ايلىكىنجى گەزەك تۆركمەن دىپلىندە
 تۆركمەن خالىقىنىڭ مىلى اپۇسى " فۇكۇسوت آتسا " نىڭ تانقىدى
 نكىتىنى تاييارلاماق و اۇنگە سۇزىشى يازماق ، شەيلە هم اىران تۆركمە نلەرىنىڭ
 فۇلكلۇرىنى يىغىنماق ، اىران تۆركمەنىستاننىڭ دۆلى كۇنچەكلەرىدىن دۆلى
 مانسولنى صوراتلارى تاييارلاماق بوياش تۆركمەن يازىچىلىقىنىڭ كۆز اۇنگۇندە
 توتىيان گەلە جەككى ايشلەرى دىسر .
 " اىل گويجى " بوياش يازىچىلىقىنىڭ كۆز اۇنگۇندە
 توتىيان ايشلەرىندە اۆتۇنلىك غازانماقنى
 آرنىدو ادىپار .

اوقوگەرگ ، حاطاگەرگ تۆركمەنچە مەكتىب گەرگ

شُرککت شرکمنهای جنوب فرسی
در پشیمانگذاری سلسله قاچار
در ایسران

بنا به سنتی شاه جدید ایران در اجتماع بزرگ فرماندهان، سربازان و بسیاری از مردم عادی در دشت مغان آذربایجان اعلام میشد. در این مراسم شاه آینده ایسران را سوار بر نعل سفید کرده، همگی یکباره فریاد می زدند "شاه ایسران". در سال ۱۷۳۶ م. وقتی که نادرشاه افشار به تخت شاهی نشست و نیز در مارس ۱۷۹۶ م. وقتی که آقا محمد خان قاچار به شاهی رسید، آغاز سلطنت آنان طی یک چنین مراسم با شکوهی اعلام گسردیدند (ص ۷ ص ۷).

قاچارها برای کسب تخت شاهی در ایران چندین نسل مبارزه کردند. در این مبارزات همسایگان شمالی آنها یعنی ترکمنهای صحرا در روزهای دشوار حامی و پشتیبان آنها بودند. بطور مثال ترکمنها در جنگ علیه نادر شاه و علیه زنده ها فعالانه در کنار قاچارها پیوستند.

در سالهای اخیر مورخان شوروی در باره سالهای قبل از روی کار آمدن امپراتوری نادر افشار و سپس زمان حکومت او و اواخر حاکمیت سلسله افشار کتابها و مقالاتی چاپ کردند. در آن آثار درباره جنگهای داخلی بر سر تخت شاهی در ایران بطور مفصل نوشته شد. ولی در باره رابطه و مناسبات ترکمنها و قاچارها خیلی کم و سطحی پرداخته شده است.

در نیمه دوم قرن شانزدهم و نیمه اول قرن هفدهم ترکمنهای ترک سرگان (ترکمنهای جنوبی فرسی) طبعاً صغویه مبارزه می کردند که مهمترین آنها به رهبری آبا سردار* در سالهای ۱۵۵۸ - ۱۵۵۰ و قاری خان به سال ۱۵۹۸ م و عسارخان سلطان در سالهای ۱۶۵۷ - ۱۶۵۶ م می باشد (ص ۳ ص ۱۵).

در اوایل قرن هفدهم هم شاه عباس اول جهت استحکام بخشیدن به مرزهای شمال شرقی از غرب ایران چند گروه از طوایف ترک و کرد را کوچ داد. در مناطق کوهستانی شمال خراسان قبایل زغرانلو همیشه گزگن مجاوشلو و شادلو و در غرب آنها پترتیب قبایل افشار و گرایلی حاجیلر و مفسودلو را مستقر کردند. سپس قاچارها را بخاطر شجاعتشان در مناطق غیر کوهستانی یعنی نواحی ماری و کنارهای رود گرگان در همسایگی ترکمنها جا دادند (ص ۲ ص ۲۵۲ ص ۱۵۲).

* - ترکمنهای جنوب فرسی اصطلاحی است که مورخان شوروی تا زمان بسته شدن قرارداد مرزی سال ۱۸۸۱ م بین تزار روسیه و شاه ایران در مورد ترکمنهایی که عمدتاً در مسیر زمین رود های اترک، گرگان و غراسوو زندگی میکنند بکار میبردند. چون اکثریت ترکمنهای این منطقه بیوموت هستند در عین حال از اصطلاح "ترکمنهای بیوموت" نیز استفاده میشد. ترکمنهای سایر نقاط به آنها "ترکمنهای اثرن - گرگان" و پس از بسته شدن نامه مرز ترکمنهای ترکمان (گورگن ترکمن لغوی) می گویند. قابل ذکر است که در سال ۱۲۱۶ ش (۱۸۳۷ م) ارتش روسا - شاه با مقاصد سوبوتیستی شهر استراباد را به گرگان و صحرای ترلعین را به دست لوران تغییر نام داد - م.

از این تاریخ به بعد دربارۀ غاجارهایی که به مرکزیتقلعه مبارک آباد مستقر شدند صحبت به میان خواهد آمد. چون که در قرن هجدهم سرنوشت ترکمنهای جنوب غربی درییوند نزدیک با آنها قرار گرفت.

دسته ای از این غاجارها که درکنار راست ویلای رود کرگان مستقر شدند و لولو (یوقاری باش) و دسته دیگر که در پایین دست رود کرگان جاداد شدند قووانلو (آشاق باش) نامیده شدند. بین این دو دسته برسر رهبری و تقسیم آب و زمین هسراز گاهی درگیریهای صورت می گرفت.

به نظر ما عنوان قووانلو و لولو بخاطر نوع دای که نگهداری می کردند انتخاب شده است. چون دامهای یوقاری باشها بیشتر شتر بود و آشاق باشها که در سمت چپ رودخانه بودند مکان زیست آنها برای پرورش گوسفند مناسب بود و در نتیجه بیشتر گوسفند داری میکردند.

برخلاف نظر شاه عباس که غاجارهای شیعه دشمنان خویش برای ترکمنهای سنی مذہب بودند آنها بدلیل نزدیکی بودن زبان و فرهنگشان پس از مسایه شدن پلافاصله وارد روسیه شدند. مثلاً ترکمنها به جشن عروس فصل شاختلی خان غاجار با عزت و احترام دعوت شدند و بطور گسترده شرکت کردند. شاهلی خان با برقراری پیوند خوبی رابطه خود را با ترکمنها مستحکم ساخت. پسر او فتحعلی خان پادختر یکی از خاندانهای پیوسته ازواج کرد. با برقراری روابط سیاسی او برای خود حاشیایکه بتواند بهترین سوارکاران را در موافقیزوم تهیه نماید پیدا کرد. فتحعلی خان در اوایل قرن هجدهم در میان غاجارها چهره برجستهای پیدا کرد و آرزو او از مدد و طوایف غاجار فراتر رفت موجب نگرانی حاکم استرآباد و غاجارهای یوقاری با شگردید.

حاکم استرآباد بنام محمد خان ترکمن قزوینسی با تحریک وزیرش میرزا احمد قزوینسی بقرنایبودی فتحعلی خان افتاد. غاجارهای دوللو به قلعه مبارک آباد حمله کردند. فتحعلی خان و برادرش را اسیر کردند. ولی او توانست از اسارت فرار کرد. خود را به میان ترکمنها برساند. محمد خان قزوینسی پس از اطلاع از فرار او دستور داد و برادرش را بکشند و چون از انتقام فتحعلی خان می ترسید دستور داد دیوار قلعه را مستحکم تر کنند. و نگهبانی قلعه را به ایسله میش خان سپرد. فتحعلی خان پس از شنیدن خبر قتل برادر مخفیانه با ایسله میش خان کنار آمد و به همراه ترکمنها خود را به کنار قلعه رساند. ایسله میش خان طبق قرار در قلعه را باز کرد و فتحعلی خان به سرعت وارد قلعه شد. حاکم استرآباد را به سرای اعمال خود رساند و حکومت ناحیه استرآباد را به دست خود گرفت. در این سالها حکومت صفویه بحران اقتصادی و سیاسی عمیقی را از سر می گذراند. این بحران بخصوص با درگیریهای داخلی و حمله افغانها عمیقتر میشد (۱۰ ص ۶۷).

فتحعلی خان یکی از رهبران جنبش ضد افغانی شد و در دفاع از اصفهان پایتخت صفویه فعالانه شرکت کرد. ولی او بدلائل مسائلی که بین او و سلطان حسین بوجود آوردند قهر کرد. به استرآباد بازگشت. در سال ۱۱۳۵ هـ قی افغانها اصفهان را تصرف کرد. شاه را کشتند سپس بطرفی حرکت کردند. فتحعلی خان به خواست مردم ری به مقابله با افغانها پرداخت. ولی با شنیدن خیر حرکت شاه جدید (طهماسب دوم) به مازندران به آن طرف راه افتاد. شاه فتحعلی خان را به فرماندهی لشکر (سپهسالاری) انتخاب نمود. وی بعنوان فرمانده تشون به استرآباد آمد و نیرو جمع کرد. به خراسان

رفت و در سال ۱۱۳۹ هـ. ق. وقتی که مشهد در محاصره بود با توطئه نادرخان افشار (شاه آینه) و با فرمان شاه ظهیراسب کشته شد. این واقعه برای تاجارها بسیار نگران کننده بود. این بار نیز ترکمنها به کمک آنها برخاستند.

بین ترکمنهای یوموت و نادرخان از قبل دشمنی وجود داشت بطوریکه یکبار در سال ۱۷۸۰ م یک گروه ۸۰۰۰ نفره از یوموتها به سرکردگی "آتاغیرت" و "ماد عالی" اوشوق" به محدوده تحت فرماندهی نادر حمله کردند و بار دیگر در سال ۱۷۱۱ م بسرکردگی "حاجی محمد بهادر" به آنجا حمله کرد. نادر ۲۳ ساله و سربازانش را به اسارت گرفتند و طرفتجن برودند ولی او توانست از اسارت آنها فرار کرد. به اسپرود پرود (۲۶ ص ۵۶).

"یکه نیچ عالی خان" یوموت پس از شنیدن خبر مرگ فتحعلی خان پسر ۵ ساله "محمد حسن" رانزد خویشنگه می دارد (۸ ص ۱۷۲). محمد حسن به مدت بیست و سه سال در میان ترکمنها زندگی کرد (یعنی تا مرگ نادرشاه) و در جنگهای ترکمنها علیه نادرشاه فعالانه شرکت میکرد.

نادرشاه اداره ناحیه استراباد را به تاجارهای یوقاری باش (دوللو) سپرد. و در سال ۱۷۲۷ م برای دستگیری محمد حسن بر سر ترکمنهای یوموت لشکر کشی کرد ولی ترکمنها نه تنها او را تحویل ندادند بلکه بمقابله مسلحانه برخاستند. در نتیجه نادرشاه مجبور گردید سه بار علیه یوموتها لشکر کشی کند. بزرگترین جنگ در سال ۱۷۳۹ م در گرفت. این بار هشت هزار رزمند ترکمن بر سرکردگی "ماد عالی اوشوق"، "حاجی محمد بهادر"، "نوروز عالی خان" "حال محمد خان" محمد حسین خان و قشون استراباد را نابود کردند. نادرشاه مجبور شد خود به مقابلهمر خیزد. او با لشکر پرشماری به جنگ پرداخت. ابتدا بدون خیسر شبیخون زد. با این حال ترکمنها مقاومت کرد. بارها قشون شاه که چند برابر آنها بود به عقب رانند. شاه لشکر پر شمار خود در دراز مدت توانست آنها را بپراکند. سازد (۲ ص ۱۰).

محمد حسن خان نه فقط در مبارزه ترکمنهای جنوب غربی علیه نادرشاه بلکه حتی در حرکتهای ضد شاه در خوارزم نیز فعالانه شرکت کرد. در سال ۱۷۴۵ م ترکمنهای شمال (خوارزم) علیه دست نشاندهگان شاه قیام کردند. شاه برای سرکوبی آنان از ناحیه خراسان سرکردگانی اعزام نمود. آنان در محلی بنام "سوکیار" سنگر گرفتند. در نتیجه بین قشون شاه و ترکمنها هیچیک نتوانستند پیروزی بدست آورند. نادرشاه تعیین کرد که به سرکردگی برادرزاد هاشمعلیق خان لشکر بزرگی را اعزام داشت. پس از رسیدن او به خوارزم بزرگان طویایف غیر ترکمن بمنظور اعلام تبعیت به قرارگاهش آمدند. ولی ترکمنهای یوموت و دیگر طویایف ترکمن متحد شدند به مقابله با علیقلی خان برخاستند. (۸ ص ۱۷۷).

قابل یادآوری است که ترکمنهای یوموت در مقایسه با استیلگران خارجی تاکتیکهای ویژه خود را که در طول قرون به تجربه کسب کرده بودند، بکار می بردند. بطوریکه قبل از شروع جنگ جنگجویان افراد خانواده را به همراه وسایل مورد نیاز به نقاط غیرقابل دسترس روانه می کردند و سرعت در سرداران خود جمع می نمودند و به صورت توده عظیم بنشین تا گشایش بیروی دشمن هجوم کرد. جنگ را آغاز می نمودند. این تاکتیک مآثرات ازد و بهرقت قابل توجهی باعث میشد.

سوارکاران چون فاقد مواد غذایی و سایر
 تحرک زیادی داشته باشند، دیگر اینکه در صورت شکست کامل ناپودشده اند بلکه با عقب نشینی
 بپرانند، پس از رهایی از دسترس دشمن در نقطه مورد قرار جمع شده بران قطع یا ادامه جنگ مشورت
 می کردند. آنها این تاکتیک را ماسرانه در مقابله با سیاست استیلاگرانه نادر شاه نیز تکرار گرفتند
 در نتیجه ساه عرکز نتوانست آنها را کاملاً تابع خود نماید. این بار ترکمنها وسایل مورد نیاز
 افراد غیر جنگجو را بطرف مانده شمالی روانه کرده به مقابله با لشکر شاه آماده شدند. جنگ
 سرنوبت ساز در محلی بنام "آق سارای" در گرفت. در این جنگ محمد حسن خان قاجار به همراه سرکردگان
 مشهوری چون محمد علی اوشوق و یگه نیچ عالی یگ فرماندهی دسته هایی از سوارکاران را داشتند.
 یکبار محمد حسن خان با یکی از فرماندهان مشهور لشکر بنام بهبید خان به جنگ تن به تن کشیده
 شد که رسیدن موج سوارکاران آنها را از هم جدا کرد.

در این جنگ بر تلاحم قشون شاه توانست مهاجمان ترکمن را به عقب نشینی واداشته
 و بپرانند نماید. محمد حسن خان قاجار به همراه سپاهیان تشریف نبال خانوادها های در حال کوچ
 رفت تا در صورت حمله سربازان شاه از آنها دفاع نماید. (۸ ص ۱۸۰)

با وجود شکست در خوارزم محمد حسن خان قاجار اسلحه اش را بر زمین نگذاشته
 او یار دیگر به سرزمین ترکمنهای جنوب غربی آمد و به قیامی که در اطراف استرآباد شروع شده بود
 پیوست. در سال ۱۷۴۶ م فردی بنام محمد علی خان از غیبت محمد حسین خان قاجار دوللو حاکم
 استرآباد استفاده کرده دست به شورش زد و از محمد حسن خان قاجار توانلوگفک خواست،
 او نیز که همیشه در فکر انتقام از شاه بود با کمک دایی اش یگه نیچ عالی یگ ابتدا استرآباد
 و سپس تمام مازندران را تصرف کرد. نادر شاه قشونی از خراسان بفرماندهی بهبید خان را
 اعزام داشت. در جنگ خونینی که در محلی بنام حاجیلر (میتودشت فعلی م) در گرفت نیرو-
 های شاه پیروز شدند و محمد حسن خان دوباره به میان ترکمنها پناه برد.

نادر شاه طی نامه ای از ترکمنها خواست محمد حسن خان را تحویل دهند، در غیر
 این صورت منتظر قتل طی می رحمانه باشند. برای پاسخ به التیام شاه، بزرگان ترکمن
 در ایوب "داز" جمع شدند و خاطر جلوگیری از خونریزی وحشیانه تصمیم گرفتند به خواست
 شاه تن در دهند. خان ترکمنهای داز یگه نیچ عالی یگ نیز به تصمیم اکثریت گردن نهاد،
 زن او در مقابل جمع به حمایت از محمد حسن خان برخاست و گفت: "شما می خواهید
 پسر فتحعلی خان را برای مرگ پیش شاه بفرستید اگر این طور باشد جواب شاه جلاد را بپس
 زنها واگذار کنید." (۱۰ - ۸) بدنیال سخنان پرشور این زن بزرگان تصمیم خود را عوض
 کردند.

محمد حسن خان طبقه قرار شورای پاشا سولی ها به همراه یک راهنما به سحرای
 غاراغوم فرستاده شد، با اعلام خبر مرگ نادر شاه محمد حسن خان بکمک ترکمنها در سال
 ۱۷۴۷ م استرآباد را تصرف کرد (۱۰ ص ۸).

علیقلی خان افشار معروف به عادل شاه که جانشین نادر شاه شده بود و قبلاً در خوارزم
 با محمد حسن خان جنگیده بود، ب فکر سازش با وی افتاد او را بمقام "ایشیک آغاسی پاشا"
 (سرپرستی مقام تشریفات دربار) انتخاب نمود ولی این همکاری دوام نیاورد. خان پرانرزی
 و جاه طلب همچون پدرش این بار با سلیمان خان حاکم جدید خراسان کنار آمد و به مقام
 فرماندهی نظامی استرآباد منصوب گردید (۷ ص ۱۰)

بقیه در صفحه ۱۷

دۇرت دۇرلى موقام

پار زاتلار ديلله تيار، بار زات نغشئيار
 آي اۇغلان، نوجا غوشئىغى غوش غوشئىغى
 چاغلانگ گۇزلى زارنن سۇزلىه يار
 موغائتم ماغشوما غۇشئانا غۇشئىغى
 انهلر، آنالار هر كسۇن كان كه زهك
 غاھرىطان يىگىتلر كۇندە اۇن كه زهك
 طوبوق مات دير، سۇنن، دۇرت آرقا داغسا
 شير توپاج، شير ماغشوم، دۇرت ميوه باغسا
 غۇش ديدى چال ساچى آغاران ساپسا
 غۇش ديدى دۇرت ياشلى دۇشۇنن چاغسا
 يۇننە شيله بىر قودراغى، شيله بىر شامبىز
 سۇزلىنگ غۇشونى شاپامۇق هنىبىز
 آرمان گۇزئىمە ديم بىر غۇشئىغى باشلاپ
 غۇشئوم، غۇشئوم دىيىپ، خالقشما پوتلاپ
 انتەك كه زىپ يۇرون دۇداغى ديشلاپ
 (يۇننە هيج كه زه مۇق غالامى تاشلاپ)
 شيله بىر بو غۇشئىنگ غۇشئامى آغشئ
 نأحاق غان غاشى كان، اديله ن جه بىر
 غالامال اورسام ساندئىراپ باغشئ
 دىيار غۇشئا، يوغور، يوغور، بىر انتەك يوغور
 بو غۇشئىنگ بئدىنى به يله كيلر دهك
 غشئاجا - غشئاجا بۇغمارىنگ آغشئ
 دۇرت ياشلاپ دۇرت بئدى يوغورسا يۇرەك
 دۇرت سانى بىزنى دۇغورسا يۇرەك
 اۇندا - دا دۇرتلىنگ كۇچۇننە دەرەك
 بىرئىسى هم مشئاسئب بۇلئاسا كەرەك
 ساپى دۇرتلىنگ دۇردى بىر غۇشئىغى
 ساپى دۇرتلىنگ يۇلى بىر غۇشئىغى
 ساپى دۇرتلىنگ ايئش بىر غۇشئىغى
 ساپى دۇرتلىنگ گۇبجى بىر غۇشئىغى
 دۇرتلىنگ ادئنا دۇرت دۇرلى موقام
 بىرى شورا موقام، بىرى يەر موقام
 بىرى بوغداي موقام، بىرى چىرگ موقام
 هر موقامدا ياتئر مۇنگ دۇرلى كلام

تیره دن پاشلا جاق، نیرده غوتار جاق
 یقۇق، بىو غوتارماز مۆنگلرجه يتلار
 دۆنیا نىنگ يۇزۇندىن اشماتىنگ عۇمرى
 كەيلىانجا - ده غۇشغى آتسا ديللر
 اۇندا - دا غوتارماز، بىو غۇشغى اۇزۇن
 يىل بىۇى، ياز، تىموس، غلشدا هم كۆيۇن
 مۆنگلرجه سازاندا دۇره تىسه موقتام
 مۆنگلرجه يازجى دۇره تىسه درامم
 ايسنگ سۇنگى بير باها بىره كىنگ كىرهك
 يۇقه پۇلا بىلمەز دۇرتلره دىرهك
 سببى دۇرتلرنىنگ دۇرت دۇرتلىسى آدى
 دۇرت ياشلى غىزلارنىنگ لاله سىندە بار
 سببى دۇرتلرنىنگ دۇرت دۇرتلىسى آدى
 دۇرت ياشلى اۇغل لانگ دۆنياسىندە بار
 سببى دۇرتلرنىنگ غاھىرئىمان آدى
 ناهىرئىمان بىكىشلەنگ غورساغىندا بار
 چال ساچلى آتالانگ، غارى انىلەنگ
 يىغرىق - يىغرىق آتان مانگلايىندا بار
 شايات دىر داخاتنىگ اپىلەن بىلىسى
 شايات دىر ايشچى لەنگ غاباران غۇلىسى
 شايات دىر دأنەسى بىۇى آلان چۆگىلر
 شايات دىر نالاشن چەكەن جىنگىلر
 شايات دىر داغلارنىنگ چىشمەسى، جىارى
 شايات دىر آساننىگ يىلدىسى - آيى
 آصلان - آ بار زاتلانگ كە سىلپ تارى
 دۇرت دۇرتلى موقتام غۇشوليار بىارى.

ساوچىسى

رؤشنىفكران مبارز تىركمن!
 بىرلىك نىبات فرهننگ مىل خويوش طىبه مستبىد بىن شد فرهننگ حاكم
 مبارزه كنىد . تاريخ ، ادبىيات و هنر خلق خويوش را پىساس
 دارىد و اتاعه دهيد .
 كانون فرهننگى و سياسى خلقى تركمن ايران - مىشنى آياد

ايلىم - گونوم بولما سا آيىم - گونوم دۇغما سىن

۵- نجي ماحشپاشنگ اشئى

گدى اول سرو- سهى ناز ايله خاندان- خاندان
آلدى كؤنگؤنى نسوازى بيلن چندان- چندان
فالدشالار سه بر نشلاردا يوز و لائل - له بيشه
گؤل باقشپ، غونچا آچوب آغزنى حايران- حايران
(۱ - ص ۵۲) .

* شاهتر ترجمه چيليك ايشى بيلن- ده ايچكين مشغوللاشيدشر . بيزه بلى بؤلشونا گؤرا
حسباً ادبى موخهظلندا (مخيط) گچميشده غاراب، پارس و بهيله كى دپلردن چه رايئرلىرى ،
غلم كيتاپلارى ترجمه اتك ايشى آلتپ بارلشدشر . عاندالئپ هم بو يوزه لگا اهرىپ، بيراناچه
اشرلىرى توركمن ديلينه گچيريدئر . اول عدادالدين نيميسيننگ غاراب ديلينداكى بيراناچه
شئسئرلارنى ، ۱۱ - ۱۲ - نجي عاصئرلاردا ياشاپ گچن آخات جامننگ غۇشغولارنى ،
شيله هم " سؤره همد " آتى قؤلكؤر اشريش پارس ديليندن توركمن ديلينه ترجمه اديدئر .
(۱ - ص ۵۱) .

* توركمن سؤوت ادبياتشئسئنگ كلاسئگ ب - م . كريبابيه وينگ ديلدن آيتاشتا گؤرا
فردوس نينگ مشهور " شاهناما " مانظوماشنى عاندالئپ پارس ديليندن توركمن ديلينه
گچيريديدئر . (۲ - ص ۲۲۹) .

مشهور توركمن شاهترى عاندالئپنگ دؤغلان بلى باراداقى مه سه له
عالمشئسئرلارنىڭ آراشئندا بئر منگريش دال . ائلايتا- دا سؤنگقى يئلاردا فيلؤلوزى مشئسئر-
لارنىڭ كانديدى (نامزدى) آخات بك مرادوف ۱۹۸۴- نجي يئلدا ادبيات و سونغا
غازه تينده چشقاران ماقالاشئندا عاندالئپ ۱۶۶۰- نجي يئلدا دؤظويدئر ديبسيپ،
يانگريديار . شيله هم فيلؤلوزى علملارنىڭ كانديدى گدى ناظاروف ۱۹۸۷- نجي
يئلدا چ- چشقان عاندالئپنگ " يوسوب- زوله يخا " دسانئسئنگ سؤرياشئنى شئندا
بسو بارادا شيله بيكر يوزده ديار:

* تس سرر علملار آكادميائسئنگ مافئسخولى آدئندا قى ديل و ادبيات اينستيتو-
ئسئنگ غۇليازمالار خارتشئسئندا ۱۶ ، ۱۷ ، ۲۱ ، ۲۳ ، ۲۴ ، ۲۶ ، ۲۸ ، ۲۹ ، ۳۱ ، ۳۲ ، ۳۳ ، ۳۴ ، ۳۵ ، ۳۶ ، ۳۷ ، ۳۸ ، ۳۹ ، ۴۱ ، ۴۲ ، ۴۳ ، ۴۴ ، ۴۵ ، ۴۶ ، ۴۷ ، ۴۸ ، ۴۹ ، ۵۰ ، ۵۱ ، ۵۲ ، ۵۳ ، ۵۴ ، ۵۵ ، ۵۶ ، ۵۷ ، ۵۸ ، ۵۹ ، ۶۰ ، ۶۱ ، ۶۲ ، ۶۳ ، ۶۴ ، ۶۵ ، ۶۶ ، ۶۷ ، ۶۸ ، ۶۹ ، ۷۰ ، ۷۱ ، ۷۲ ، ۷۳ ، ۷۴ ، ۷۵ ، ۷۶ ، ۷۷ ، ۷۸ ، ۷۹ ، ۸۰ ، ۸۱ ، ۸۲ ، ۸۳ ، ۸۴ ، ۸۵ ، ۸۶ ، ۸۷ ، ۸۸ ، ۸۹ ، ۹۰ ، ۹۱ ، ۹۲ ، ۹۳ ، ۹۴ ، ۹۵ ، ۹۶ ، ۹۷ ، ۹۸ ، ۹۹ ، ۱۰۰
۲۱۲۲ ثبت نؤمرلى اؤتوردان هم غۇوراق غۇليازما نوسغالارى ساقلانيار ۰۰۰ شؤلارنىڭ
ايچينده ائنگ اعتبارلى نوسغالارنىڭ بيري هم ۱۲۲۸- نجي غۇليازمادئر . (۳ - ص ۲۸)
" عاندالئپ ۱۷۱۰- نجي يئلدا دؤظويدئر ديبسيپ ، حاساپلايان طاشلارنىڭ
همه سى ۱۷- نجي يوقچادا ساقلانيار " يوسوب- زوله يخا " دسانئسئنگ گريشئنداكى:

- اسمىم ايدى نوره محمد غارثپ ،
- سؤزده تاخالوصئم ايدى عاندالئپ .
- شاهريميز اقرگه نچ ولايات ايئدى ،
- خانئسئز شاغازى حفايات ايئدى .
- آصلى مئانئم كى غارامازى دئسر ،
- آدامى عشرتده غشئس ويازى دئر .
- بارچا خالايئق ايجره بد ايشيم ،
- يه تدى اللىك باشه مه نينگ هم باشم .

ديبهن سطرلردن اوزور آليارلار . (۲ - ص ۲۸ ، ۲۹) .

* سونگی گۆزله گریگ نئیجه سینده یۆزه چشقان آزه ماغوماتلار، ائلایه-دا
* شاعری " سوزنیگ " شیرازی * واریانتسینگ یۆزه چشقانی و یوقارق کوروتگی
ادیلن ۱۲۲۸ نومی قادمی غولیا زما غاندالشینگ دوفلان یئلی بارادا غلمی اساسدا
مازاللی ایلانغانی ظالاب ادیار * (۳ - ص ۳۹) .

* یوقارق * خانمشیرازی حمایت ایدی " دییه ن سطرینگ " خانمشیرازی
حمایات ایدی * دییه ن نوسناسی هم بار * مونگا مثال ادیب نومی ۵۳۹ - نجی
غولیا زمانی گۆزیک پۇلار ۰۰۰ بو غولیا زما اوزال یاراماز یه رده ساتلانغنی سبألسی
اؤنؤنگ تکستینگ بیرناچه یه ری ضایالانان هم بۇلسا ، دسانتنگ اؤنگۆزده
غاندالشینگ گریش سوزتینگ بارلغنی خاص-دا اھمیتلی * شؤل گریشده :

اسیم ایدی نورمحمد غارشب،
سۆزده تاخالوصم ایدی غاندالشپ،
شاهریمز اۆرگه نیج ولایات ایسدی،
خانمشیرازی حمایت ایدی .

دییلیپ ، شیرازی خانشگ آدی گه تیریلیار * تاریخی چشمه لردن مالیم بۇلشونا
گؤرا - ده شیرازی ۱۷۲۲ - ۱۷۱۵ - نجی یئللاردا حیوادا خانلقن ادیسیدیر *
بو مثالدن گرنسؤمیه گؤرا - ده غاندالشپ بو دسانتس شیرازی خانننگ خانلقن
ادن دؤرۆنده یازهدئر * سؤنه اؤنؤنگ خانلقنننگ هایسنجی یئللارندا یاشلانغنی
آیدلمانسؤنگ ، چاق بیلن شیرازی ننگ خانلقنننگ گۆچلی یئللاری بۇلان ۱۷۲۰ - نجی
یئللاری آلتنسا ، شؤل دؤرۆلرده غاندالشپ ۵۵ (اللی باش) یاشلارندا بۇلپدئر دیلیسه ،
اۇندا غاندالشپ تاقطن ۱۶۶۵ - نجی یئللاردا دوفلان بۇلپ چسقار * اما شیرازی -
ننگ خانلقنننگ ایلکینجی یئللاری بۇلان ۱۷۱۵ - نجی یئلی آلتنسا شؤل یئللاردا - دا
غاندالشپ ۵۵ یاشلارندا بۇلپدئر دیلیسه ، اۇندا شاهشر ۱۶۶۰ - نجی یئلدا انسه دن
دوفلان بۇلپ چسقار * (۳ - ص ۴۰) .

عالمسار آ . بک مرادوف بیلن گ . ناظاروفنگ غاندالشینگ دوفلان یئلی باراداقی
سؤره دیان بیکیرلری حاقسقاتا خاص یاقشندئر * شؤنگ گؤرا - ده ۱۹۹۰ - نجی یئلدا
بسؤتین سؤرکملر نیره ده یاشایاندشقلارنا غارامازدان اؤز منسهر شاهشری غاندالشینگ
۲۱۵ یاشنی سؤی توتیارلار * سؤیلر فوتسلی بولسون ! ت . دافلی

- ۱ - ۵۵ جان آتایف . ۱۸ - نجی عاصر تورکمن ادبیاتی . آسغابات ۱۹۸۸
- ۲ - ناظر فوللایف . لیلی هم مجنون حاقدا صؤجه ت . آسغابات ۱۹۸۶
- ۳ - نورمحمد غاندالشپ . یوسوپ - زوله یخا . آسغابات ۱۹۸۷

دونیادورسون پاراخات

ه آذر سالروز شهیدای گرگان گرامی یاد

روز پنجم آذر ماه ۱۳۶۸ همداد با یازدهمین سالگرد شهیدای گرگان میباشد . همزمان با اوجگیری جنبش سراسری خلقهای ایران علیه رژیم آمریکایی معتمد رضا ، مردم شهر گرگان و روستاهای تابع نظامات وسیعی را در شهر گرگان تدارک دیدند . انقلابیون گرگان راهپیمایی خویش را از امامزاده عبدالله آغاز کردند . رهبر شهرداری فرمانده پادگان ، فرمانده زاهد امری ، رئیس ساواک گرگان تصمیم به سرکوبی خونین راهپیمایان می گیرند و به این ترتیب هنگامی که صف نظامیها در کنگرگان به نزدیکی های بیمارستان بزرگ شهر (پنجم آذر فعلی) رسید آتشبار خشکهای آمریکایی آشفالتهای بانهای گرگان را با خون مردم قهرمان رنگین ساخت .

انقلاب بزرگ خلق پیروز شد ، مردم یاد شهیدای خویش را گرامی داشته و بیمارستان شهر را پنجم آذر نام نهادند ولی خواسته های حقیقی مردم به تحقق نرسید هاست مردم خواستار آزادی ، دمکراسی و عدالت اجتماعی هستند . بسگذار شعله های انقلاب هستی جلادان خمینی صفت را نیست و نابود سازد . یاد شهیدای بخون خفته خلق گرامی یاد

۲۱ آذر ایدیلک خاطرنرا

۲۱ آذر آذربایجان خالقشنگ تاریخشدا گسونه شلی با هارننگ یابراقلاری پالی اؤزوشگین آتیاندیر . بوسنده آذربایجان خالق یتلار بؤشی آرزو ادیب گهله ن "اؤزارکینلیکینه ایه بؤلدی . بوسمی دؤله ت خالقشنگ ایسه گ- آرزولارشنی اؤده یچی دؤله ت حؤکومنده ، غشفا واغشنگ ایچینه اؤزونی خالقا ائناندیردی . مؤسری اوزاغا چه که دیک بو اؤزارکین دؤله تی شوونیستی سیاسی اؤتکه سؤربان محمدرضا غانا چایقادی . بپوده نگ بؤلما دئق سؤوه شده آذربایجان خالقشنگ آنچه مه ادرمه ن آر بیگیله ری دیر غشزلاری غوریان بؤلدولار . اؤلار شنگ ایدیلک خاطرلاری المهداما خالقشنگ بیره گسنده دیریدیر .

پیروز باد مبارزه حق طلبانه خلقهای تحت ستم کشور

قابل ذکر است که در سالهای ۵۰ قرن هجدهم خراسان اهمیت زمان نادر را از دست داد و مرکز مبارزه برای کسب قدرت به مناطق مرکزی و غربی ایران انتقال یافت. از میان مدعیان کریم خان زند در سال ۱۷۵۲م یا لشکر چهل هزار نفری استرآباد را محاصره کرد، ترکمنها بکک خان قاجار آمده قشون زند را شکست دادند و کریم خان زند به شیراز گریخت (۹ ص ۱۰) در سال ۱۷۵۸ محمد حسن خان با لشکر بزرگی شیراز را محاصره کرد ولی به علت کمبود تدارکات و بروز اختلاف میان سرداران مشهور به عقب نشینی شد. او در فوریه ۱۷۵۹ در مازندران کشته شد. یکی از پسران محمد حسن خان بنام آغا محمد خان توانست خود را بمیان ترکمنها پسرانند حالا نسل سوم قاجار به ترکمنها مهاجرت کند. در امان می ماند. ۲۰ و ۳۰ سال در میان آنها زندگی کرد. در سال ۱۷۶۲ آغا محمد خان به کتک ترکمنها می کرد استرآباد را تصرف کند، ولی شکست خورد و دستگیر شد و به شیراز تبعید گردید. سرانجام پسر از مرگ کریم خان در سال ۱۷۷۹ به طرف استرآباد فرار کرد.

در آغاز سال ۱۷۹۰ آغا محمد خان توانست تمامی نواحی شمال غربی ایران را تصرف کند از این تاریخ پی بعد مناسبات قاجارها و ترکمنها تغییر یافت و از حالت متحد و برابری حقوق به طاعت اطاعت پی قید و شرط تنزی می یافت.

یکی از سیاستهای آغا محمد خان ایجاد وحدت بین دو گروه از قاجارها یعنی آسان باغ و یوقاریهاست در مقابلت با جنبش ترکمنها بود. وی بمنظور عطفی کردن سیاست جدید خود (اطاعت بی قید و شرط ترکمنها از وی) بر سرآتان پورتر برد و از سر کشته شدگان مناره ساخت.

در رابطه با لشکرکشی آغا محمد خان به کرمان یکی از شعرا ترکمن بنام شایسته داستان خوجام بردی خان را در مورد این واقعه سرود است، خوجام بردی خان فرمانده لشکر آغا محمد خان در راه بازگشت از کرمان فوت می کند. پس روی در مرثیه ای در این رابطه چنین می گوید:

"یازد مرثی و اوسه پیتنگ به تیر من یار بیوت گولله نگ، ته کا م" (۱۳ ص ۶۱)

قبل از حمله به کرمان آغا محمد خان از ترکمنها تقاضای سربازی می کند، برای حل مسئله بزرگان ترکمنها در اوپه آتاپای در منزل خوجام بردی خان جمع شدند. خوجام بردی خان به حضار می گوید:

"مصلحت بر این است که به خواست شاه جواب مثبت دهم چرا که در غیر این صورت منتظر کشتار دیگری از طرف شاه بود

بعلاوه در نینر بگیریید که فرزند ان خانها ی ترکمن در تهران به حالت گروگان نکه داری می شوند."

شوکت کنندگان نظری وی را پذیرفته از او می خواهند نیروی جمع آورد. شاه را خود سرکردگی کرده به تهران میرد و او این پیشنهاد را پذیرفت و در تهران با پسر گروگان گرفته شد. خود بنام نه دثر (نادر) ملاقات کرد. در داستان نه دثر، وی عجزانه از پذیر خواهرش می کند برای نیات او از اسارت بکوشد:

خاطر شرانگ عزیزدیر شانشنگ یانند ا

منی غیما آیرالشغشنگ داغشندا

اوت غالاند تر غارد اشلازم جانشندا

آل جدا گوئند، ر واطاشما، ایلیسه (۱۳ ص ۱۹)

خوجام بردی خان مورد استقبال آقا محمد خان قرار گرفت و به فرماندهی قسطن برکنده برای تصرف کرمان فرستاد:

اول بیوت، گوگله نگ، ساچار مالداحات گوردی سه نی،
ایله دیسم قوشونغا سردار، خان خسوجام بردی سه نی،
هممه تئزگه ن سوشی به، ایسرائی ششنا قوشونشنگه،
ایله دیسم همساکه سردار، خان خسوجام بردی سه نی. (۱۳ ص ۵۰)

خوجام بردی خان در محاصره و تصرف کرمان فعالیت‌ها را شرکت کرد. نصفی خان توانست فرار کند اما بچه کوچک او " مراد خان " اسیر شد و او را نزد آقا محمد خان آوردند (۱۳ ص ۳۳) با تصرف کرمان سلسله زند سرنگون شد و آقا محمد خان غاجار حاکم پلان متازع ایران شد. در طول قرون متعددی ترکمنها برای دفاع از آزادی و استقلال خود علیه سیاست استیلا گرایانه خانها و نژودالهای همجوار مبارزه می کردند. حظه مهاجمین برای توده های مردم گران تمام می شد. طوایف زیادی بالا چار محل زندگی خود را ترک کرده به اعماق شن زار پناه می بردند از بزرگان و معتمدین و مردم عادی به تعداد زیاد کشته و اسیر می شدند و در مزارع به کارهای سخت نگارده شده. نابود می گشتند و اموال زیادی به غارت می رفت. در عصر مورد بررسی، حملات غاجارها تأثیر مخرب و ویران گرایانه ای بر سیستم اقتصادی و اجتماعی گذاشت. ترکمنها در مقابله با متجاوزین خارجی مدت مدیدی با غاجار در یک سنگر بودند ولی اهداف و مقاصد اساسا متفاوتی آنها را در کنار هم قرار می داد. غاجار شیعه مذاهب در گروه عشقزلی پاشها تکیه گاه صفویان بودند، پیراز ناپیدی و اضمحلال آنان سران جاه طلب غاجار نه برای آزادی و استقلال بلکه فقط برای کسب تخت شاهی وارد میدان مبارزه شدند. آنها وقتی به قدرت رسیدند سیاست استیلا گرانه شاهان قبیله ایران را علیه خلقهای همسایه پراتب بی رحمانه و وحشیانه تر ادامه دادند. حالا برای ترکمنها شرایطی بوجود آمد که استقلال و آزادی خود را از متحدین قبلی شان یعنی غاجارها حفظ میکردند.

در سال ۱۹۰۹ م. محمد علی شاه غاجار با شکست توطئه اش علیه انقلاب مردم ایران مجبور به فرار از کشور شد. او بار دیگر در روزهای سخت خود به یاد ترکمنهای جنوب غربی افتاد و در ۲۰ ژوئیه سال ۱۹۱۱ م. به همراه اطرافیان در ساحل جنوب شرقی دریای خزر پیاده شد (یعنی در غرب ترکمن صحرا سم) . او به ترکمنها پیام فرستاد و خواست که برای حمله به تهران به پیش او جمع شوند. ولی زمان عوض شده بود. واتحاد اقشار دمکرات جامعه ایران و حکومت قانون اساسی توطئه شاه را خنثی کرد. او با شکست نقشه اش برای کسب مجدد قدرت توانست تا فوریه ۱۹۱۲ م. در میان ترکمنها بماند (۶ - ص ۴۸۳).

چرخ تاریخ طوری چرخید که قرن بیستم قرن پایانی حکومت شاهان گشت. در سال ۱۹۲۶ م. حکومت سلسله غاجار به پایان رسید و در سال ۱۹۲۹ م. حکومت سلسله پهلوی با سرنگونی محمد رضا شاه به پایان رسید. با سرنگونی حکومت شاه در این سرزمین قسطنی

با تمدن باستانی اوضاع جدیدی بوجود آمد. آینده نشان خواهد داد سرنوشت خلقهای
 ستدیده در این سرزمین چه خواهد شد و این کشور در میان کشورهای خاورمیانه چگونه
 سرنوشتی خواهد داشت. ولی قابل ذکر است که خلقهای ایران هرگز اجازه نخواهند داد
 رژیم سلطنتی مجدداً روی کار بیاید و نخواهند پذیرفت که خاندان دیگری برای آنها
 حکومت کند.

مجله ایبوستیا نشریه آکادمی علوم تاس سر
 سری علوم اجتماعی. شماره ۲ سال ۱۹۸۹
 نویسنده - احمد آنا نپس
 مترجم - آمان نظر

دخل و تصرف از:
 آق مشرات

فهرست منابع

- ۱- علی یف. م. م. - مبارزه و جنگهای داخلی برای کسب حکومت پسران اسمحلال
 امپراتوری نادرشاه (به زبان روسی). مسکو ۱۹۸۰.
- ۲- آمان تی یف. او. - ترکمنستان و ترکمنها در نیمه اول قرن ۱۸. عشق آباد ۱۹۸۰
- ۳- آتایف. او. ک. - ترکمنهای اتراک - گرگان و مبارزه آنها علیه شاهان صفوی در نیمه
 دوم قرن شانزده و آغاز قرن هفده (کوتاه شده رساله ای که جهت کسب درجه کاندیدای
 علوم تاریخ نوشته شده است). عشق آباد ۱۹۸۵
- ۴- بوده. ک. - سرزمین ترکمن و ساحل جنوب شرقی دریای خزر
 سن پترزبورگ ۱۸۶۸
- ۵- گالکین. م. ن. - ماتریالهای اتنوگرافی و تاریخی آسیای میانه و ناحیه اورنبورگ.
 سن پترزبورگ ۱۸۶۸
- ۶- ایوانف. م. س. - انقلاب سالهای ۱۹۱۱ - ۱۹۰۵ ایران. مسکو ۱۹۵۷
- ۷- کوزنتسویا. ن. آ. - ایران در نیمه اول قرن نوزده. مسکو ۱۹۸۳
- ۸- ماتریالهای تاریخ ترکمنستان و ترکمنها. جلد ۲. مسکو - لنین گراد ۱۹۳۸
- ۹- موره. دیوف. آ. - نامه - فرمان احمد شاه درانی به ترکمنها. ایبوستیا آکادمی
 علوم تاس سر سال ۱۹۷۷ شماره ۵ ص ۲۵ - ۱۹
- ۱۰- محمد تقی - تاسخ التواریخ جلد ۳ - ۱ - تبریز ۱۳۱۹ ه. ق.
- ۱۱- استریوال. و. - کریم خان زند و خانهای ایران. نشریه تاریخ و زمان معاصر
 مسکو ۱۹۸۳ ص ۹۱ - ۱۰۷
- ۱۲- تاریخ ادبیات ترکمن جلد ۲ کتاب ۱. عشق آباد ۱۹۷۵
- ۱۳- شاپنده. - داستان خوجام بردی. تالیف پ. آ. غاریف.
 عشق آباد ۱۹۴۳

منتهای مردمی خلعمان را پاس داریم

خسیرهایسی از ترکمنستان ایران

— مقاومت یکپارچه زحمتکاران روستاهای ترکمنستان در موارد زیادی مانع از اجرای احکام دادگاههای شرع گرگان و گنبد به نفع غاصبان طاغوتی داده بودند گردیدند .
 بخیر مثال زمینهای که از چنگ قاصب مشهوری بنام سرخنگ منجم در محدوده بخش کلاله و همچنین زمینهای صادره شده در محدوده روستای گامیشلی (شرق بندر ترکمن) همپنان در دست مردم است. ولی زمینهای میاتوال که در جنوب شرقی روستای گامیشلی واقع شده با حکم دادگاه به اصطلاح شرع و با حمایت گسترده سپاه پاسداران به غاصبان طاغوتی برگردانده شد است .

— در سال زراعی ۱۳۶۷ اداره آموزش و پرورش کوموش ده په ، ۲۰ هکتار از اراضی روستایان گامیشلی را به پنهانک مالیه این اداره غصب کرده به زیرکشت برد . این مسئله با اعتراض شدید دهقانان این روستا مواجه گردید .

— شرکتی موسوم به "آبکشت" در منطقه "آلاکول" (حومه آق قالا) به غارت سرمایه های ملی خلق ترکمن مشغول است . این شرکت توسط شخصی بنام بیجنوردی (برادر سید کاظم بیجنوردی از روحانیون برجسته رژیم) تاسیس گشته که دارای حوضچه های پرورش ماهی می باشد و آب رود گرگان و دریاچه آلاکول را مستقیماً به حوضچه های مذکور سرزیر می کند . در حینالی که زمینهای دهقانان در حسرت آب بسر می برنند . مرکز این شرکت در تهران تحت پوشش یک واحد فرهنگی یا عنوان "دایره المعارف بزرگ اسلامی" عمل می کند . نماینده این شرکت رئیس شهرداری دولت موقت بازرگان ، تیمسار کوهرنکی می باشد . نامبرده خود در منطقه گل چشمه آرادشهر دارای زمینهای زراعی و سردخانه می باشد .

— هجوم بی سابقه ملخ به مزارع ترکمن محراً در سالهای اخیر گسترش یافته است — سمپاشی بی رویه با هواپیما ، تمامی منابع حیات را مورد تهدید قرار میدهد . تعداد زیادی دام در اثر تغذیه علفهای مسموم به هلاکت رسیده اند .

— فساد اداری عوامل رژیم در منطقه روز به روز افزایش میابد . اخیراً رئیس شبکه بهداشتی بندر ترکمن را به جرم اختلاس چندین میلیون تومان پول ، با دار و دسته اش دستگیر نمودند ، بیمارستان بزرگ شهر هنوز هم راه اندازی نشده است . فرمانداری و شهرداری بندر ترکمن و بخشداری کوموش در پیچه محل زندان سرگرد نه مبدل شده است . آب آشامیدنی شهر ۲۰۰۰ نفری کوموش در پی هنوز تامین نشده است ، ولی شهردار این بخش پول تسلیس فروش آب به روستائیان مجاور را به کوره جنگ بی حاصل ریخت . شهردار آق قالا بجرم فساد اخلاقی و سوءاستفاده در فروش زمینهای شهری روانه زندان شد .

— سوءاستفاده در رای گیری در کلیه نقاط ایران منجمله در ترکمنستان ایران سیاست روز رژیم مبدل شده است . عوامل رژیم که در ارگانهایی نظیر بنیاد شهید ، جهاد و سپاه لانه کرده اند ، در راستای حمایت از سیاست خط حاکم ، با دادن انواع رشوه مانند تیر آهن ، سیمان ، ایرانیت ، لاستیک اتوموبیل به شورا های دست نشانده خود و افراد منتفذ روستاها سعی در جلب آرای روستائیان می نمایند .

هسوطنان مبارز آزادیخواه

رژیم دیکتاتوری فقهی بازهم جنایتی دیگر آفریند!

این بار دکتر عبدالرحمان قاسطوف، فرزند دلیمور خلق کرد و سیرکل حزب دمکرات کردستان ایران و سیاستمدار برجسته کشورمان به همراه دوش از همراهان در اطیش با توطئه رژیم جمهوری اسلامی ترور شدند.

خلقهای ستمدیده ایران، خلق قهرمان کرد و ترکمن!

در شرایطی که هنوز صحنه‌های اعدام و تشریازان جمع کثیری از زندانیان در مقابل چشمان زندانیان میهن‌دوستانه، در شرایطی که هنوز مادران و پسران و همسران و فرزندان معصوم اعدام شدگان با چشم‌های خونبار در میان پشته‌های کشتگان دنبال اجساد عزیزان خود هستند، رژیم جنایت پیشه به جنایت تازه و هولناک دست یازید، تا بلکه قبل از یوسیدگی جسد خمینی این رهبر سفگان و تیره دلان زهرچشمی از خلق - قهرمان ایران و کردستان خون آلود دیگر در دنیا ایجاد ترور و اختناق بیشتر چند صیاحی بر عمره سرآمده خود بیافزایند.

در پی این جنایت غیر انسانی، خلق قهرمان کرد و ترکمن‌دگان راه آزادی یکی از شاخص‌ترین چهره‌های ملی و دمکرات را که سالیان متضادی در راه دمکراسی و خودمختاری خلقهای تحت ستم، حزب دمکرات کردستان ایران را رهبری نموده بود از دست داد. رژیم خون آشام ولایت فقیه که بعد از تحمل شکست قضاحت بار در جنگ بی حاصل و خانمانسور ایران و عراق، سیاست ترور و اختناق و کشتار و سرکوب زندانیان سیاسی و مبارزین راه - آزادی و عدالت خواهی را پیش گرفته بود، بدین‌حال مرگ خمینی جلاد و خلا - ناشی از مردن او که به اختلاف جدی بر سر تقسیم قدرت میان بازماندگانش منجر گردیده و بیش از هر دوره‌های پیمهای حاکمیت ولایت فقیه ستمد لوزان است و رژیم استبدادی بی ثبات تروسی آینده ترمی گردیده تبع سر نوشت رژیم‌های استبدادی و ستم بر مری به سرا شیمی خطرناک و فاجعه آفرینی در حال غلطیدن است و هر دم جنایتی تازه و فاجعه‌ای هولناک می‌آفریند.

این ترور ناجوانمردانه هشدار جدی به عموم مبارزین و ویژه شخصیت‌های انقلابی و دمکرات ملی و آزادیخواه است. رژیم جمهوری اسلامی بنابه ماهیت تروریستی و ضد خلقی خود، بویژه در این موقعیت متزلزل و بحرانی تلاشهای مذبوحانه‌ای می‌نماید تا با حذف سرشناس‌ترین و با سابقه‌ترین رهبران اپوزسیون مانع اتحاد عمل قوت و یکپارچگی نیروهای مترقی و عدالت خواه و آزادی طلب گردد.

ما ضمن محکوم نمودن این جنایت توطئه آمیز و این ترور ناجوانمردانه به خلق قهرمان کرد و خلق مبارز ترکمن و دیگر خلقهای تحت ستم میهنمان که سر نوشت یکسانی را در قبال راه آزادی و عدالت و حق طلبی خود دارند، به عنوان قاجعه‌ای بزرگ و فراموش ناشدنی تسلیم می‌گوییم و ایمان را سخ داریم همان‌طور که با ترور ناجوانمردانه توماج ها و کشتار دلاوران ترکمن، رژیم اسلامی مانع تداوم مبارزات عادلانه و حق طلبانه خلق ترکمن نگردیده و به اهداف نوم خود نرسید، خون سرخ رجال سیاسی و رهبران احزاب کردستان خون آلود، همانند خون ملا آواره‌ها و قاضی محمدها، نهال آزادی خلقهای ایران و بویژه مبارزات عادلانه و دمکراتیک خلق تحت ستمگر در آبهاری خواهد نمود.

سرنگون باد رژیم جنایتکار جمهوری اسلامی

پیروز باد مبارزات حق طلبانه خلقهای ایران

کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن - سرشند

۶۸/۲/۲۴

پیام کانسون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن - واحد برلین غربی

با کمال تأسف دکتر عبد الرحمان قاسطو دبیر کل حزب دمکرات کردستان ایران و عبد الله قادری عضو کمیته مرکزی این حزب توسط دشمنان خلق ترور شدند .
دکتر قاسطو شخصیت برجسته ای در جنبش خلقهای ایران و جنبش سراسری زحمتکشان ایران بود . ترور وی ضایعه ای بسیار بزرگ برای جنبش خلقها و جنبش سراسری ایران می باشد .

کانسون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن - واحد برلین غربی این حادثه تأسفناک را به خلق مبارز و غیر کرد ، به تمامی پیشمرگان حزب دمکرات کردستان و به خانواده های قربانیان این حادثه از صمیم قلب تسلیت گفته ، آرزو مند است که طبرغم نقشه های پلایید جمهوری اسلامی ، مبارزات حق طلبانه خلقهای ایران منجمه خلق کرد و خلق ترکمن با مبارزات تمامی زحمتکشان میهنمان در راه برقراری دمکراسی در ایران ، خود مختاری برای خلقهای تحت ستم میهنمان بهم پیوند خورده و این رژیم ضد خلقی را از صحنه تاریخ بزداید .

کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن - واحد برلین غربی

ذنباله صفحه ۲۰

در تابستان امسال سپاه پاسداران آق غالا بمنظور برهم زدن مراسم عروسی به روستای گهره ی (در شرق آق غالا) هجوم آورد . جوانان روستا با آنان درگیر شده ، با سنگ و آجر به مقابله پرداختند . پاسداران قرار را بر قرار تسر جیح دادند . نظیر این واقعه در روستای اومچالی (از توابع بندر ترکمن) نیز رخ داد .

— ماهیگیران دریای خزر در منطقه کؤمؤشده به همچنان توسط شرکت شیلات شمال استثمار می گردند . در حالیکه آنان از هرگونه وسائل ایمنی ، بهداشتی ، خوابگاه و ... محروم هستند ، شیلات دسترنج آنان را به پهای نازلی خریداری می نماید . مثلاً تا سه ماهی را از صیادان کیلویی ۲۵۰ ریال خریده در بازار به ۱۰۰۰ ریال میفروشد و نیز خاویار را از صیادان کیلویی ۱۲۵۰ ریال خریده در بازار به ۱۰۰۰۰ ریال میفروشد .

شهادت خلق ترکمن راحت ادامه دارد

تۈركمەن اليپبەسى
 غاراب-پارس اليپبەسى

تۈركمەن دېيىدە ۹ سانى چەكىملى سەن پارە اۇلار آشاقداقى لاردان غىبارات:

مىثاللار	اليپبەسى	لاتين	س
آت ، آدام ، ياپا	А а	A	۱
ايشز (رد، اثر) ، دشمىق (گرفته) ، آرى (زنبير)	И и	I	۲
ال (دست) ، انسه ، دهره (دره)	Е е	E	۳
أر (شوهر) ، كادى ، دۆتسيا	Ә ә	Ә	۴
اييل ، ايشز ، ديل (زيان) ، ايكس (دو)	Й й	İ	۵
اؤت (طق) ، دؤن (كت)	О о	O	۶
اون (آرد) ، اولسى (بزرگ)	У у	U	۷
اؤل (خيس) ، دؤرت (چهار) ، سؤيگى (عشق)	Ө ө	Ö	۸
اۆلكه (سرزمين) ، اۆزىم (انگهر) ، گىلى	Ү ү	Ü	۹

تۈركمەن دېيىدە ۲۴ سانى چەكىمسىز سەن پارە اۇلار آشاقداقى لاردان غىبارات:

مىثاللار	اليپبەسى	لاتين	س
بايداق (پرچم) ، بەردى كەريابا	Б б	B	۱
پىترافىس ، دهبه ، كۆپ	П п	P	۲
تۈركمەن ، غۇرقوت آتا	Т т	T	۳
جهرەن ، اجه	С с	C	۴
چاي ، چەمچە ، اۆچ (سە)	Ç ç	Ç	۵
خالاج ، خان ، شاج	Х х	H	۶
دوتىار ، آدام	Д д	D	۷
راديسۇ ، آرى ، يىسەر	Р р	R	۸
شېنبارى ، غازال ، دەشكيز (دریا)	З з	Z	۹
هاژىق (سوپار)	Ж ж	J	۱۰

سەيدى ، ياسا ، نەپەس	س	S	۱۱
شەيداي ، باش	ش	S	۱۲
شايشى ، شاغا ، داغ	غ	G	۱۳
شاخرى ، اۆنەمەن	ف	F	۱۴
قانا ، ياقا ، اۋقان	ق	K	۱۵
كەمىنە ، پاكس ، گەرەك	ك	K	۱۶
كۆل ، سۇيگى ، چيگە	گ	G	۱۷
لوقمان ، جىلە ، دىل	ل	L	۱۸
مىاشتەمخلى ، جام	م	M	۱۹
نەسىمى ، نسان	ن	N	۲۰
واطان ، ساۋچى ، آو	و	V	۲۱
ھومماي ، آھ	ھ	H	۲۲
ياي ، آيدىم ، آي	ي	Y	۲۳
يانگاق ، آنگ	نگ	Ŋ	۲۴

بولاردان باشقا - دا تۆركمەن دىلىنە غاراب دىلىتدن گەچەن سۆزەرى
يازماق اۋچىين ۸ سانى غاراب دىلىننگ چەكىمىز سەسلەرى
اولانسا ياز . اولار شولاردان غىباراتدىر:

شوت ، اشەر ، مىراث	ث	S	۱
حاصل	ح	H	۲
ذەلىلى ، اذىبەت	ذ	Z	۳
صادىق ، ماقىمات ، ماخىمى	ص	S	۴
نەرر ، آغىما	ض	Z	۵
طالشى ، ماطلىپ ، حاظ	ط	T	۶
ظاهىر ، ماظىم	ظ	Z	۷
غىللىم	ع	-	۸

دۆزەن — ت . دانلى

